

4. Svetainės projektavimas

Svetainių ir tinklalapių struktūrą jau aptarėme. Toliau pakalbėsime apie tai, kaip galima kurti svetainę. Tikriausiai ne kartą girdėjote apie architekto profesiją. Architektas popieriuje projektuoja naujus statinius, pavyzdžiui: namus, tiltus, televizijos bokštus. Jam rūpi, kad statinys būtų ne tik gražus, bet saugus ir patogus.

Šiame skyrelyje kviečiame kartu su mumis tapti architektais. Tik mes kursime ne naują statinį, o svetainę, todėl būsime informacijos architektais. Informacijos architektūra – tai kuriamos svetainės duomenų struktūros ir naudotojui patogios naršymo sistemos projektavimas. Parenkime svetainės projektą.

1. Pirmiausia pasirenkama svetainės tema.

Galima papasakoti apie mėgstamiausią sporto komandą, muzikos grupę, šalį, apie savo hobį, šeimą arba apie visa tai iš karto. Galima pasirinkti kurią nors mokykloje nagrinėjamą dalykų temą, pavyzdžiui:

- Literatūros kryptys: impresionizmas, simbolizmas, avangardas, neoromantizmas.
- Elektromagnetiniai reiškiniai.
- Funkcijų grafikai.
- Chemija ir aplinka.
- Pasaulio religijos.
- Pajamos. Santaupos ir paskolos.
- Gyvybės atsiradimas Žemėje.
- Pasaulis tarpukario metais.
- Saulės sistema.
- Muzikos stiliai.

Mes nusprendėme kurti svetainę „Mano Lietuva“.

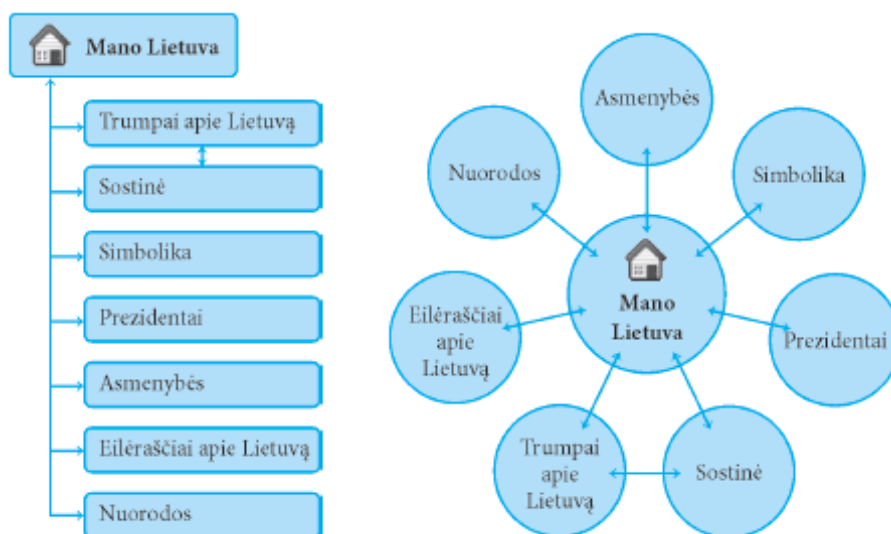
2. Renkantis temą, reikia pagalvoti, ką norima papasakoti svetainės lankytojams. Svarbu, kad pateikiama informacija būtų įdomi, patraukli, nuolat atnaujinama.

- Paieškokime informacijos pasirinkta tema įvairiuose šaltiniuose. Nepamirškime autorių teisių.
- Susisteminkime turimą medžiagą, suskaidykime į atskirus skyrius, įrašykime į failus.

3. Taip pat apgalvokime svetainės turinį ir kaip ją apipavidalinsime. Planuodami galime remtis skyrelio „Tinklalapių kūrimo įvadas“ 7 užduotyje pateiktais svetainės vertinimo kriterijais. Kuo kruopščiau ir tiksliau viską suplanuosime, tuo lengviau ir paprasčiau bus kurti svetainę.

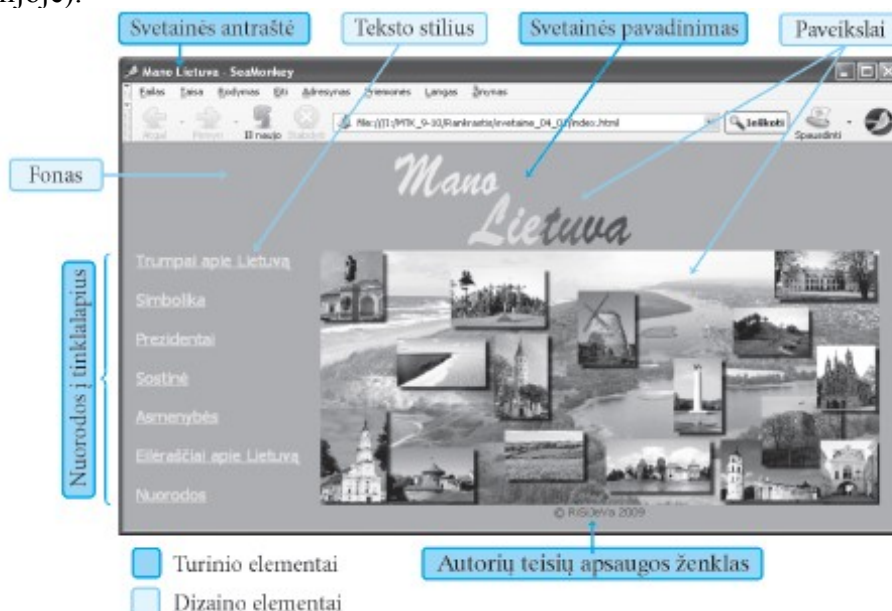
- Susikurkime savo svetainės medį (kitaip vadinamą svetainės struktūrą, angl. *site map*). Jis grafiškai atvaizduoja turinį, nurodo saitus į kiekvieną svetainės tinklalapį. Svetainės medis yra sudaromas panašiai, kaip ir katalogų medis. Tačiau iš vienos svetainės medžio šakos pereiti į kitą galima naudojantis saitais.

Pateikiame svetainės „Mano Lietuva“ medžio pavyzdžių.

- Dabar svetainę apipavidalinkime. Ji turėtų būti patraukli, lengvai naršoma, neperkrauta iliustracijomis. Iliustracijas įrašykime į laikmeną. Svarbu nepamiršti autorių teisių. Iš anksto reikia numatyti:
 - Pradžios tinklalapį (angl. *home page*), t. y. įėjimo į svetainę tinklalapį. Jame pateikiama įvadinė svetainės informacija. Iš jo galima patekti į visus kitus svetainės tinklalapius.
 - Vieningą svetainės tinklalapių dizainą (teksto šriftą, jo dydį, teksto ir fono spalvas, teksto ir paveikslų lygiuotę).
 - Paprastą ir visiems aiškia judėjimo svetaine sistemą.

Pateikiame svetainės „Mano Lietuva“ pradžios tinklalapio pavyzdį (spalvotą vaizdą matysi vadovėlio įklijoje).

4. Kai žinome, kas turi būti svetainėje ir kokia ji turi būti, belieka ją sukurti ir publikuoti žiniatinklyje. Kaip tai padaryti, pakalbėsime kituose vadovėlio skyreliuose. Parodysime, kaip žingsnis po žingsnio galima kurti svetainę. Siūlome sekti mūsų pavyzdžiu ir kurti savo svetainę.

UŽDUOTYS

1. Pasirink savo svetainės temą, surink reikiamą informaciją, parenk būsimos svetainės medį ir dizaino projektą.

2. Panagrinėk pateiktas situacijas ir atsakyk į klausimus apie autorių teises skaitmeninėje leidyboje.

- Vaida sukūrė svetainę X klasės mokiniams. Svetainėje ji panaudojo kitų autorių nedideles apsakymų ištraukas, daug kitų autorių paveikslų ir keletą trumpų vaizdo įrašų. Ar Vaida nepažeidė autorių teisių?
- Rimantas savo svetainėje pateikė televizijos laidoje svečio išsakytą nuomonę apie šalies įvykį. Ar Rimantas nepažeidė autorių teisių?
- Sigitas ilgai nagrinėjo kunigo R. Mikutavičiaus žūties aplinkybes. Jis susitiko su tą įvykį menančiais ir tyrusiais asmenimis. Vėliau visa tai Sigitas aprašė savo sukurtoje elektroninėje knygoje. Ar knygoje paminėtiems faktams taikoma autorių teisių apsauga?
- Ieva pasidalijo su drauge Onute idėja, kokią svetainę ji norėtų kurti ir kaip ji galėtų atrodyti. Onutei ši idėja patiko ir ji pati sukūrė Ievos aprašytą svetainę. Ar Onutė nepažeidė autorių teisių?
- Gabija savo svetainėje pateikė nuorodą į Tomo svetainėje esantį paveikslą. Tomas šį paveikslą savo svetainėje panaudojo nepaisydamas paveikslo originalo autoriaus teisių. Ar Gabija pažeidė paveikslo autoriaus teises?
- Povilas, kurdamas svetainę, nori panaudoti popierinės knygos tekstą ir iliustracijas. Ar Povilui užtenka atsiklausti knygos leidėjo?

Pastabos.

Autoriaus teisės į kūrinių (pvz., į sukurtą svetainę) atsiranda nuo jo sukūrimo momento.

Autorius gali (bet ne privalo) informuoti visuomenę apie savo teises, panaudodamas autorių teisių apsaugos ženklą, pavyzdžiui, ©RiSiJeVa, 2009. Toks ženklas nurodo kiekvienam svetainės lankytojui, kas yra kūrinio (svetainės) autorių teisių turėtojas, ir į ką reikia kreiptis leidimo, jeigu norima pasinaudoti šiuo kūriniu.

Turtines ir neturtines kūrinių autorių teises gina *Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymas*.

Pažeidusiam šio įstatymo nuostatas asmeniui gresia teisinė atsakomybė ir turtinės bei neturtinės žalos atlyginimas.

Skirtingų interesų autorių grupėms Lietuvoje atstovauja įvairios organizacijos. Visais autorių teisių klausimais galima kreiptis į Lietuvos autorių teisių gynimo asociacijos agentūrą (LATGA-A; www.latga.lt).